

XI Seminarium z cyklu **Metodyka Rozpoznawania i Dokumentowania Złóż Kopalin oraz Geologicznej Obsługi Kopalń** Gdańsk-Sobieszewo, 4–6.06.2008

W dniach 4–6 czerwca 2008 r. w Gdańsku-Sobieszewie odbyło się XI Seminarium z cyklu *Metodyka Rozpoznawania i Dokumentowania Złóż Kopalin oraz Geologicznej Obsługi Kopalń*. Tematem seminarium było *Dokumentowanie i ochrona złóż kopalin* (dla uczczenia 100-lecia idei ochrony złóż). Patronat nad konferencją objął główny geolog kraju Henryk Jacek Jezierski, który uczestniczył w pierwszym dniu obrad oraz prezydent Gdańska Paweł Adamowicz. Konferencja została zorganizowana przez Instytut Górnictwa Odkrywkowego *Poltegor-Instytut* i jego Zakładowe Koło SITG, Państwowy Instytut Geologiczny — Oddział Geologii Morza w Gdańsku, AGH — Katedrę Geologii Złożowej i Górniczej WGGiOŚ, Komitet Zrównoważonej Gospodarki Surowcami Mineralnymi PAN oraz Komisję Zasobów Kopalin przy Ministrze Środowiska.

W spotkaniu wzięło udział około 100 uczestników, w tym przedstawiciele: Ministerstwa Środowiska, wyższych uczelni, instytutów naukowych, przedsiębiorstw geologicznych, urzędów i organów samorządowej administracji geologicznej oraz przemysłu.

W czasie konferencji wygłoszono 18 referatów, które zostały opublikowane w *Górnictwie Odkrywkowym* nr 2–3/2008.

Większość referatów została wygłoszona w pierwszym dniu sesji. Zgodnie z głównym nurtem seminarium dotyczyły one zagadnień ochrony zasobów kopalin, zastosowania nowych metod i urządzeń do rozpoznania i dokumentowania złóż, a także wykorzystania kamieni w historycznym i współczesnym budownictwie. Kilka referatów było poświęconych problematyce surowcowej regionu gdańskiego i polskich obszarów morskich, m.in. perspektywom zagospodarowania cechsztyńskich złóż soli w rejonie Zatoki Puckiej oraz problematyce piasków do zasilania abradowanych odcinków brzegu morskiego.

Ważnym elementem konferencji były sesje terenowe. Uczestnicy zwiedzili Elektrociepłownię ENERGOBALTIC we Władysławowie, wykorzystującą gaz ziemny towarzyszący ropie naftowej wydobywanej z dna Morza Bałtyckiego przez *Petrobaltic*. Przedstawiciele firmy objaśnili proces technologiczny przesyłu gazu z platformy wydobywczej *Baltic-Beta* na ląd, proces separacji gazu i wytwarzania czterech produktów: energii elektrycznej, energii cieplnej, gazu propan-butan (LPG) oraz kondensatów gazu naturalnego (C5+). Podczas wyświetlonego filmu uczestnicy mogli zapoznać się z technologią układania gazociągu na dnie morskim, którego długość wynosi około 75 km.

Następnym punktem było Chłapowo, położone między Władysławowem a Jastrzębią Górą. Tutaj tematem była budowa geologiczna (paleogen, neogen) oraz historia górnictwa węgla brunatnego przedstawiona przez Reginę Kramarską (PIG). Z kolei Jacek Kasiński i Grzegorz Czapowski (PIG) zaprezentowali różnorodność struktur sedymentacyjnych w obrębie osadów miocenów odslaniających się w klifie chłapowskim i scharakteryzowali środowiska sedymentacji. Uczestnicy seminarium mogli prześledzić na ścianie klifu pokład węgla z dużymi, uwęglonymi pniami miocenów drzew. Występujący tu węgiel brunatny był eksploatowany w połowie XIX w.

W literaturze z początków XX w. można znaleźć dane o istnieniu w 1859 r. sztolni w jednym z parowów rozcinających klif. Kopalnia nosiła nazwę *Braunkohlenbergwerk Drei Bruder*. Ciekawostką jest wybudowanie w głąb morza pomostu przeładunkowego długości 320 stóp, gdzie statki przyjmowały wydobyty węgiel.

Pobyty na klifowych odcinkach wybrzeża był dobrą okazją do zapoznania uczestników z problematyką ochrony brzegów morskich przed abrazją. W Jastrzębiej Górze pokazano sposób zabezpieczenia zbocza klifu, dostosowany do lokalnej budowy geologicznej i warunków hydrogeologicznych.

Ostatnim punktem wycieczki terenowej była kopalnia kredy jeziornej *Orle-Wejherowo*, zlokalizowana w dnie Pradoliny Redy. Leszek Jurys (PIG) przedstawił sięgającą XIX w. historię rozpoznania złoża i eksploatacji zasobów. Już w 1872 r. wybudowano w Wejherowie cementownię, w której na bazie surowca z Orla produkowano cement portlandzki 225. Prawie 100 lat później wydobyte kredy jeziornej i gytii wapiennej było przeznaczone głównie na potrzeby rolnictwa. Uczestnicy sesji żywo dyskutowali o ekologicznych efektach eksploatacji oraz możliwościach zagospodarowania wyrobisk, m.in. do ekstensywnej hodowli ryb i rekreacyjnego wykorzystania terenu.

Trzeci dzień konferencji był poświęcony problematyce bursztynu. W części referatowej przedstawiono (R. Kramarska, J. Kasiński) stan rozpoznania i perspektywy eksploatacji paleogeńskich złóż bursztynu w Polsce na tle geologii i eksploatacji złóż bursztynu na Sambii i na Wołyniu. Następnie zaprezentowano (L. Jurys) referat o metodyce dokumentowania i eksploatacji holocenów nagromadzeń bursztynu w lądowej (Żuławy) i podmorskiej (Zatoka Gdańska) części delty Wisły. W dalszej części Robert Pytlos (pełnomocnik prezydenta Gdańska ds. bursztynu) zapoznał uczestników z zarządzeniem prezydenta miasta w sprawie określenia zasad i trybu oddawania w dzierżawę gruntów, stanowiących własność gminy, na cele związane z poszukiwaniem, rozpoznaniem i wydobywaniem bursztynu. Ta cenna inicjatywa wychodzi naprzeciw potrzebom środowiska bursztynników i jest działaniem w ramach programu *Gdańsk Światową Stolicą Bursztynu*.

Po sesji referatowej nastąpiło podsumowanie obrad, które poprowadził prof. Marek Nieć. Dyskusja nawiązywała do toczącej się debaty społecznej w związku z projektem nowej ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*. Podkreślono konieczność waloryzacji złóż i ochronę zasobów kopalin. Wiele uwagi poświęcono przepisom prowadzącym do ograniczenia nielegalnej eksploatacji surowców.

W sesji terenowej, kończącej XI Seminarium, odbyła się prezentacja poszukiwań bursztynu metodą otworów hydraulicznych na działce zlokalizowanej w Gdańsku-Stogi, dzierżawionej przez firmę *Golden Amber* z Hrubieszowa. Uczestnicy mieli również okazję poznać proces separacji bursztynu w roztworze solanki i samodzielnie „wyławiać” bursztynowe okruchy.

Leszek Jurys, Regina Kramarska, Grażyna Ślusarczyk & Joanna Specylak-Skrzypecka